

Пасля доўгіх спрэчак гісторыкі суседніх краін прышлі да згоды ў прызнанні важнасці гісторыі. Пра гэта гутарка нашых карэспандэнтаў з дырэктарам Нацыянальнага навукова-асветнага цэнтру імя Ф. Скарыны, прэзідэнта Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў Адама МАЛЫШКА.

— Давяйце ўспоміні, — гаворыць вучоны, — тую рэч, з якой свет, дыя і на першыя мы самі ўспрынялі, летасі абвешчаны акт аб дзяржаўнай незалежнасці Беларусі. Для многіх гэта было неспадзяванкай, нават выпадкова. У французскім друку скарэдавалася, быццам Беларусь з усіх рэспублік былога Саюза — самая бутафорская, знішчана невяразна. І дзяржаўнасць яе быццам не мае пад сабой гістарычных падстаў. — У Беларусі праблема, як у жывым, што не можа даказаць права на сваю дзяржаўную спадчыну. — Імя не тое. І Максім Багдановіч пісаў пра «літоўскую Пагоню», і Адам Міцкевіч усклікаў, успамінаючы наваградскія пагоркі: «Літва! Маё Айчына!».

— Сапраўды, мы вымушаны зноў і зноў тлумачыць свету ўвогуле элементарныя рэчы — аб неспадзяванцы, адзіненні паняццяў Літвы і Беларусі. Гэта аказваецца не такім простым, таму што тут дамаўляецца паміж Літвой і Беларусі. Літоўскае і беларускае гэта два розныя словы «літоўскі» і «беларускі» гэта два розныя словы, і гэтыя словы былі падставай спрэчак, малых і вялікіх «спрэчак» беларускіх і літоўскіх гісторыкаў на розных канферэнцыях, у друку. Уражэце ў дыскусію ўключыліся і калегі з іншых еўрапейскіх краін. Так, у лютым невялікая група беларускіх і англіійскіх гісторыкаў сустрэлася ў сценах Лонданскага ўніверсітэта. Разам з сабрамі Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў Джамісам Дэйлі, Аляксандрам Цеханавічам, Норманам Дэвісам мы аналізавалі і вывядалі свой падыход да нацыянальнай гістарычнай канцэпцыі.

— Значыць, поўнай згоды не было нават сярод саміх беларускіх гісторыкаў? — Трэба ўлічыць, што яшчэ не так даўно ў ачыненнай навуцы сутыкаліся цалкам палітычныя погляды на гэты прадмет. Паводле канцэпцыі, распрацаванай у 1948 годзе, літоўцы прыноўліваліся да татар-манголаў, а князь Міндоўг, які зрабіў Наваградку сталіцай Вялікага княства, быў татую-

вель, узводзіць унікальны літоўскі культурны пэнт. Мы пачылі ў гэтых вёсках, сустрапіліся з жыхарамі і, шчыра кажучы, былі ўражаныя іх высокай моўнай культурай. Проста выскоява жывучына можа гаварыць з беларусам па-беларуску, з літоўцам па-літоўску, з палікам па-польску, з рускім па-руску, чаго, на жаль, не скажаш пра гісторыкаў, вучоных, за выключэннем, можа, некаторых мовазнаўцаў.

— І на якой мове тады праходзіла сустрэча? — Пасля таго, як у мясцовым касцёле была адслужана

— А вы ведаеце, Вялікае

КАЛІ БЕЛАРУСЬ БЫЛА ЛІТВОЮ...

кай мовой... Усё гэта — заканамерны, але ж не палікам аб'ектыўны падыход.

На пачатку красавіка ў Мінску быў праведзены Міжнародны круглы стол з удзелам англіійскіх, італьянскіх, польскіх гісторыкаў. Яго вынікам стала прыняцце «Палсмаванне», дзе сказана, што беларусы маюць усе падставы лічыць Вялікае княства Літоўскае беларуска-літоўскім гістарычным асяродкам. Дарэчы, гэта фармулёўка была прапанавана не беларускім бокам, а польскім гісторыкам Юліянам Бардахам, спецыялістам па гісторыі княства.

— Такім чынам, прышоўшы да пэўнай «сунутранай» згоды, мы падрыхтаваліся тады, як кажа пераможца — на гэты раз з нашымі бліжэйшымі і найбольш зацікаўленымі суседзямі. І сустрэча абылася 19—20 чэрвеня ў вёсцы Герваты, што ў Астравіцкім раёне.

— Адзінаццаты ў Герваты, ам, дарэчы, казалі мне, што сустрэча не надта афішэцкая, журналісты не запрашаныя... І месца было выбрана далёка не сталічнае. Выбар у нечым апраўдаваў? — Па-першае, чаму мы выбралі Герваты. Гэта цікавы феномен памежжа — літоўскае мястэчка на беларускай зямлі. І побач — цэлае гняздо літоўскіх вёсак: Гры, Кістускі, Мільшчы, Пелерында... У адной з іх, Рымондэ, згуртаваны выхадцы з гэтай краіны, «Гер-

ішма па-літоўску і па-беларуску (а беларускую частку прывіў, дарэчы, вёска-літоўскі прадзвіцель Міхэй), пасля таго, як прагучалі прытаніты прэзідэнцкія абавязкі краіны — С. Шукічэвіч і В. Ландсбергс, мы заварылі ўсё ж па-руску... І гэта, як кажучы, не ад добрага жыцця. Стала відавочнай патрэба вучобы, абмену аспірантамі, стажэрамі. Будучую фундаментальную гісторыю нашых дзяржаў нельга напісаць — беларусам без ведання літоўскіх краін і навадар.

Два дні мы правілі ў напружанай працы, якую, трэба сказаць, нам па-дабрадзёску арганізавалі мясцовыя каліс «Радзіма» і нашы фундатары. Беларускі фонд культуры, Беларускі інстытут у Нью-Йорку і доктар Анджэй Цеханавіч з Лондана. Скончылася ўсё прыняццем «Палсмавання», дзе абодва бакі прызналі, што беларусы маюць усе правы называць сваё папярэдняе дзяржаўства — Вялікае княства Літоўскае — беларуска-літоўскім гістарычным асяродкам, а літоўцы — літоўска-беларускім. Тое, што мы дасягнулі, нарэшце, такога пагаднення, вельмі важна не толькі ў навуковым, але і ў палітычным сэнсе. Гэта не дазваляе аднаму з двух бакоў ці нейкім «трэцім сілам» далей разгортваць літоўскую гістарычную карту і сваіх інтарэсах.

— Ці можна сказаць, што

княства Літоўскае сапраўды было ідэальнай дзяржавай у татчашні Еўропе. Калі таі раздзіралася рэлігійны ды славянскімі войнамі, то тут дазваляла талерантнасць. Так што калі прагназавалі шлях развіцця падзей да нейкай падобнага аб'яднання, то ён зусім магчымы і рэальны. — Па-першае, усё новае — гэта добра забытае староё, асабліва калі гэта староё — добрае. Па-другое, такое вырашэнне пытання пазбавіла б нас ад канфліктнай сітуацыі вакол Вялічынцы, прыгранічнай раёнаў Беларусі. Цяпер там жывуць карэньні, аўтахтонныя насельнікі — і беларусы, і літоўцы. Ну як нам, скажыце, іх дзяліць? Як нам, скажыце, іх дзяліць? Як нам, скажыце, іх дзяліць?

У сувязі з нашым пытаннем раскінуў свой уласны лаўні, крыж «зварыццё» практ. Уласнае сабе: Вяліка — наша агульная сталіца, а дзве «пал-сталіцы» — у Каўнасе і Мінску... Я разумее, што пакуль гэта фантастычны план, але ён дазваляе бы вырашчыць складаную праблему — праблему граніцы. Яна была прадзвінута ў 1939—1940 гадах «па-жывому», без усялякай рацыі, як чыйсьці падзел на краіны.

Так што ідэя, пра якую мы тут гаворым, як з пункту гледжання здаровага сэнсу, так і гістарычнага вопыту мае пад сабой грунт.

— Адам Военавіч, а як вы

ставіліся да таго высця, акое ў перапісках умовах прапаноўваў наш маладзёжны калегі: пазбегнуць быццям, шляхам тэрміналагічнага ўдакладнення — тэрміны Літва, літвіны пакінуць за беларусамі, а літоўцаў называць летувісамі.

— У мяне думка іншая. Справа ў тым, што на працягу дзесяцігоддзяў слова «летувіс» у памежных раёнах было адмоўнае азначэнне. На гэта, дарэчы, звярталі нашу ўвагу польскія вучоныя. Ды і літоўцы не ў захапленні ад таго, што ў нашым друку іх усе часцей часцей пачынаюць называць летувісамі. Іны, між іншым, са свайго боку нярэдка называюць нас гудасамі — але мы наўрад ці пагодзімся, што такая назва мае пад сабой этнічную аснову.

— Словам, мы лічыце назву «летувіс» такой жа мянушкай, як і «хэхол», «пшэк»?

— Так, на мой погляд, яна ўспрымаецца як крыўдлівая, і лепш было б ад яе адмовіцца. Літоўцы сапраўды называюць сваю радзіму «Летува», але сабе ў мовіным ліку — «летувіс». Такім чынам, слова «летувіс» ў мовіным ліку — часта наш новатвор.

Увогуле, гэта праблема мовазнаўцаў, і, мяркую, варта было б паставіць яе на аснове беларуска-літоўскае абмеркавання, а пакуль — карыстацца прынятымі назвамі.

— На якія яшчэ клопаты па адраджэнні беларусізму ў Літве звернула ваша ўвага? — Адна з важнейшых праблем — адраджэнне Вялікага беларускага музея ў яго гістарычных базальніцкіх мурах. Тут збяралася і далей павінна належаць зберагачы багаты музейны калекцыя. Літвінчы, тут працаваў Вялікае беларускае гімназія, дзе выкладаў Браніслаў Тарашкевіч, Максім Гарэвіч — і гэтыя традыцыі павінны быць зберажаны. Як і развіццё нацыянальнай культуры ў літоўскіх вёсках Беларусі.

Мы маем добрае ўзаемаразуменне з Літоўскай асацыяцыяй беларусістаў — яе ўзначальвае вядомы літаратуразнаўца, перакладчыца Аляксандра Ліпнінскага. Увогуле, да стагоддзёвага аб'ёму Зоські Верас, мы дамоўліліся правесці ў Вялічынцы чарговую сустрэчу, дзе абмяркуем праблему беларуска-літоўскіх культурных сувязей.

— Адам Военавіч, а як вы ставіліся да таго высця, акое ў перапісках умовах прапаноўваў наш маладзёжны калегі: пазбегнуць быццям, шляхам тэрміналагічнага ўдакладнення — тэрміны Літва, літвіны пакінуць за беларусамі, а літоўцаў называць летувісамі.

— У мяне думка іншая. Справа ў тым, што на працягу дзесяцігоддзяў слова «летувіс» у памежных раёнах было адмоўнае азначэнне. На гэта, дарэчы, звярталі нашу ўвагу польскія вучоныя. Ды і літоўцы не ў захапленні ад таго, што ў нашым друку іх усе часцей часцей пачынаюць называць летувісамі. Іны, між іншым, са свайго боку нярэдка называюць нас гудасамі — але мы наўрад ці пагодзімся, што такая назва мае пад сабой этнічную аснову.

— Словам, мы лічыце назву «летувіс» такой жа мянушкай, як і «хэхол», «пшэк»? — Так, на мой погляд, яна ўспрымаецца як крыўдлівая, і лепш было б ад яе адмовіцца. Літоўцы сапраўды называюць сваю радзіму «Летува», але сабе ў мовіным ліку — «летувіс». Такім чынам, слова «летувіс» ў мовіным ліку — часта наш новатвор.

Увогуле, гэта праблема мовазнаўцаў, і, мяркую, варта было б паставіць яе на аснове беларуска-літоўскае абмеркавання, а пакуль — карыстацца прынятымі назвамі.

— На якія яшчэ клопаты па адраджэнні беларусізму ў Літве звернула ваша ўвага? — Адна з важнейшых праблем — адраджэнне Вялікага беларускага музея ў яго гістарычных базальніцкіх мурах. Тут збяралася і далей павінна належаць зберагачы багаты музейны калекцыя. Літвінчы, тут працаваў Вялікае беларускае гімназія, дзе выкладаў Браніслаў Тарашкевіч, Максім Гарэвіч — і гэтыя традыцыі павінны быць зберажаны. Як і развіцё нацыянальнай культуры ў літоўскіх вёсках Беларусі.

Мы маем добрае ўзаемаразуменне з Літоўскай асацыяцыяй беларусістаў — яе ўзначальвае вядомы літаратуразнаўца, перакладчыца Аляксандра Ліпнінскага. Увогуле, да стагоддзёвага аб'ёму Зоські Верас, мы дамоўліліся правесці ў Вялічынцы чарговую сустрэчу, дзе абмяркуем праблему беларуска-літоўскіх культурных сувязей.

— Адам Военавіч, а як вы ставіліся да таго высця, акое ў перапісках умовах прапаноўваў наш маладзёжны калегі: пазбегнуць быццям, шляхам тэрміналагічнага ўдакладнення — тэрміны Літва, літвіны пакінуць за беларусамі, а літоўцаў называць летувісамі.

— У мяне думка іншая. Справа ў тым, што на працягу дзесяцігоддзяў слова «летувіс» у памежных раёнах было адмоўнае азначэнне. На гэта, дарэчы, звярталі нашу ўвагу польскія вучоныя. Ды і літоўцы не ў захапленні ад таго, што ў нашым друку іх усе часцей часцей пачынаюць называць летувісамі. Іны, між іншым, са свайго боку нярэдка называюць нас гудасамі — але мы наўрад ці пагодзімся, што такая назва мае пад сабой этнічную аснову.

— Словам, мы лічыце назву «летувіс» такой жа мянушкай, як і «хэхол», «пшэк»? — Так, на мой погляд, яна ўспрымаецца як крыўдлівая, і лепш было б ад яе адмовіцца. Літоўцы сапраўды называюць сваю радзіму «Летува», але сабе ў мовіным ліку — «летувіс». Такім чынам, слова «летувіс» ў мовіным ліку — часта наш новатвор.

СЕМ ГАДОВ АД ЧАРНОБЫЛЯ КРЫЎДА ЎДАВЫ

Сэрца старшага сяржанта міліцыі Мікалая Міхайлавіча Скарыны сымпалізаваў даўняе чарнобыльскае трагедыю. Талачынскага РАУС, Смерць напала на яго 20 красавіка 1986 года — амаль праз два гады пасля чарнобыльскай катастрофы, у ліквідатарскіх выніках якой Мікалай Міхайлавіч прымаў непасрэды ўдзел.

Ён быў узровень работнікам органаў правапарадку, аб чым яскрава сведчыць знак «Выдатнік міліцыі» і медаль «За 10 гадоў бездакорнай службы», якія беражліва захоўвае яго ўдава Людміла Вячаславаўна. І ў групе першых супрацоўнікаў у чарнобыльскую зону, быў ён, М. Скарыта.

Мінулі чатыры гады з тае даты. І ў гэтыя гады Людміла Вячаславаўна б'еца, як рыба аб лёд, у розных інстанцыях, дабіваючыся для сабе і двух сваіх асирцаў сінюю прадстаўленні ў лёт, якія дзяржава забяспечыла грамадзян, што падарвалі ад катастрофы па Чарнобыльскай АЭС. Хвалюе ўдаву перш за ўсё праблема жыцця, бо тая структура дружалюбна будыніна, у якой калі пяташчы гадоў туліліся яе сям'я, ужо амаль непрыгожы для жыцця.

— Жывым, як кажучы, і ў цеснае, і ў холдае, бо шаленыя пекі абароўваю жыццё толькі тады, калі ў іх паліць, — сэрца ў таласе гаварыла Людміла Вячаславаўна. — У канцы мінулага года, праўда, работнікі камунгаса пачалі пераключыць трубы апылення, але хутка спынілі работу. Так і тырчаць трубы з дыраў у сценках.

Непрыгожы выгляд мае гэтая дружалюбная будыніна, у якой, апроч сям'і Скарытаў, жыве яшчэ і састарэлая бабуля. Сяньні халіны паміж вокнаў вымунілі на вуліцу, таго і чакай, выважыцца, паказваючы такіх непрыгожых ўнутраны выгляд.

— Ды тут увогуле ўсё ледзьве трывае, — горка сказала далей Людміла Вячаславаўна. Яна хранула рукой абвіслае пажыццельнае шпалеры, і з-пад іх тут жа пасыпалася дрэбная кавалячкая пыль. — Гадоў каля дзесяці, яшчэ, у нашай хатцы рамонт не праводзілі.

У такіх вельмі невыносных умовах пражывае асирцаў сям'я чарнобыльскага ліквідатара М. Скарыта. І дзе толькі не пабывала за гэтыя гады яго ўдава Людміла Вячаславаўна, аднак дабіцца паліцыі жыццёвых умоў так і не змагла. «Няма магчымасці забяспечыць нас добрымі ўрадкаванымі кватэрамі», — адказваў ёй і былы скаратар былога райкома КПБ М. Савельев, і былы старшыня райвыканкома П. Новік, так адказваўшы чарнобыльскім работнікам, кожны з якіх жыве ў такіх умовах, аб якіх Л. Скарыта можа толькі марыць.

Напалася і нормы папсу — вось і ўсё вынік паходжання па раённых інстанцыях, — гаворыць Людміла Вячаславаўна. — Выходзіць, раёнай «сміла», груба кажучы, нахалства на тых, хто трапіў у бяду не па сваёй віне... Што да гэтых можа даць?

Міхалі БАШАРЫМАЎ.
Талачынскі раён.

Суд і правасуддзе, або Што прынясе народу судова-прававая рэформа

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Змены вызначаны па матэрыяльнай і тэхнічнай іх забеспячэнню.

— На наядзіння расшыранай нарадзе Канісі Вярхоўнага Савета па заканадаўству, на якой абмяркоўвалася ход выканання паставінаў па рэалізацыі Канцэпцыі, шмат гаварылася пра закон і законатворчасць, умацаванне прававых аспектаў у жыцці грамадства, аднак ні слова не сказана пра мараль. Але ж мы ўсё гэта гаварылі пра стварэнне прававой дзяржавы, прычым спасаліся на вопыт заходніх дзяржаў, дзе маральным аспектам надаецца выключная роля. Скажам, ці можа рэалізацыя ў ШВА чалавек з універсальным маральным якасцім заняць крэсла канцлера, сенатара, не кажучы пра прэзідэнта? Як даверыцца чалавеку, ас дзяржавы, які не можа захаваць нават цэласнасці ўласнай сям'і?

— Разумею сэнс пытання і цалкам падтрымліваю. Больш таго, ва ўсёй дзейнасці імкнучыся надаць прыярытэты менавіта маралі. І ў Канцэпцыі судова-прававой рэформы мы запісалі: «Большасць крымінальных прафесій звязаны з непасрэдым ці ўскосным уманеннем у прыватнае жыццё іншых грамадзян. У такіх адносінах на першае месца выходзіць маральны крытэры паводзінаў. Эфэмерная прымяняльнасць да многіх іншых прафесій катэгорыя «маральнасць» для юриста павінна разглядацца не інакш, як рэзэвае складовае яго прафесіяналізму. Аднак катэгорыя маралі не можа адназначна быць размежана ў рэчыве нарматыўных актаў, якія не могуць быць раз і назавоўды замацаваныя нормамі пісанага права. Менавіта таму ў якасці ачыненных крытэрыяў тут больш, чым да-небудзь, могуць выкарыстоўвацца суб'ектыўныя погляды людзей, чыя маральныя якасці ў іх рэфэрэнтным асяроддзі ўспрымаюцца як блізкія да эталона. Такі падыход да ацэнкі паводзінаў і прафесіяналізму юриста штатныя адміністрацыйныя структуры рэалізавалі не ў стане з-за непазбегнай фармалізацыі іх дзейнасці. Забяспечыць яго магчыма толькі праз стварэнне грамадскіх фарміраванняў юристаў, што дазволіць функцыянальна асакарываць.

У кожнага свой погляд, свой падыход да ацэнкі паводзінаў канкрэтнага чалавека з пункту гледжання маралі. Богу — Богу, не сару — ксерава. У кожнага сваё разуменне маральнай трактоўкі: «Я чалавек, і нічога чалавечнага для мяне не чужое». Для любога раздвога грамадзяніна гэта прымаальна. Але калі ты юрист, а тым больш палітык, то і дзейнічаць павінен адпаведным чынам. І тут маральныя аспекты набываюць асаблівую вагу, становяцца адным з важнейшых крытэрыяў ацэнкі паводзінаў. Ніхто не прымушае выходзіць на палітычную арэну, а тым больш браць на сабе ролю лідэра ці судзі. Але калі ўжо ўзяўся за гэта, то і паводзіць сябе адпаведным чынам. Ты навадарку, своеасаблівае лютэра, а яно не павінна быць крыўм.

— А чыпер пра аспекты рэалізацыі Канцэпцыі. Недадарма ж кажучы: «Добрымі пакаданымі дарога ў пекла вымашчае». Мала распрацаваць закон, і на завяршэнным этапе маюцца на ўвазе рэалізацыя канчатковых ідэй судова-прававой рэформы і стварэнне штатныя сістэмы органаў юстыцыі, якія будуць дзейнічаць на аснове новага заканадаўства.

Прадугледжаны і матэрыяльна-тэхнічныя меры па ажыццэўленню рэформы, у прыватнасці, штогадовае выдзяленне на падтрымку судовай мінімальнай фіксыраванай долі сродкаў дзяржаўнага бюджэту для забеспячэння нармальнай дзейнасці судовай улады, стварэнне каардынацыйнага савета з ліку іраўнікоў адпаведных міністэрстваў і ведамстваў, камісіі Вярхоўнага Савета для ўзгоднення дзейнасці па вырашэнню праблем судова-прававой рэформы. Аднак, і словам, пры ажыццэўленні гэтых і іншых мер можа не сумнявацца ў паспяхомай правядзенні судова-прававой рэформы, стварэнні прававой дзяржавы.

Гутарыў
Уладзімір ГОТЯН.

МІНІ-АПЫТАННЕ

Амаль кожны другі не ведае, калі на Беларусі святкуюцца Дзень абвешчэння дзяржаўнага суверэнітэту

Вынікі апытання аказаліся не вельмі аптымістычнымі, але даволі лёгка прагназуючымы ў нашым шматпроблемным абшчэным жыцці.

Толькі 58 працэнтаў удзельнікаў правільна назвалі дзень, калі ў нас святкуюцца незалежнасць Беларусі (27 ліпеня). Шкава, што сярод гэтых 116-ці правільна адказалі 39 абітурыентаў і 37 пасажыраў «электрычкі», а самы нізкі працэнт правільных адказаў — на Камароўскім рынку.

Прагучалі такія варыянты, як «30 снежня» — 35 працэнтаў і 25 сакавіка — 4 працэнта, «не ведаю калі» — 2,2 працэнта, «у нас такога яшчэ не святкуюцца» — 0,4 працэнта і іншыя.

Другое пытанне выклікала пэўныя цяжкасці. 41 працэнт распандалі ўвогуле, што ў гэты дзень была падпісана Дэкларацыя аб дзяржаўнай суверэнітэце (зноў сваю зручнасць праявілі паспяховыя ў БДУ);

Незвычайнае міні-апытанне правялі карэспандэнты Інфармацыйна-аналітычнага аддзела нашай газеты. Было апытана 200 чалавек (50 пасажыраў электрапоезда «Мінск — Орша»; паўсотні абітурыентаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта; па сталкіх жа выпадках выбранных грамадзян на Камароўскім рынку і адпаведна на Мінскім моры), якім прапаноўвалася адказаць на тры наступныя пытанні: «Калі Беларусь святкуюць дзень абвешчэння дзяржаўнага суверэнітэту?», «Чаму вы лічыце, што менавіта ў гэты дзень?»; «У чым асабіста для вас пражываюцца незалежнасць нашай рэспублікі?».

28 працэнтам здаецца, што ў гэты дзень «мы аддзяліліся ад Саюза», кожны дзесяты заявіў, што не ведае сапраўднай прычыны і мяркуючы толькі па тым, што гэты дзень быў (ці будзе) не рабочым; былі і іншыя меркаванні. Так, адзін сярэдні гадоў мужчына прыняў, што ў «гэты дзень (30 снежня — калі «Звязда» спаліў свой партыйны білет».

У чым толькі не праявілася ў удзельнікаў апытання незалежнасць Беларусі! Прапануем вам адказаць, размешчаныя ў парадку змяншэння набраных галасоў:

— распаўсюджванне беларускай мовы — 29 працэнтаў;

— парушэнне сувязей з іншымі краінамі былога СССР («самежным» гандляваць з Камароўскі сталі пярэвы прамовіцы тавар, а «сярод астатніх катэгорыяў іпнаты большасць скардзіла на парушэнне сямейных, сяброўскіх і іншых бытавых сувязей» — 20 працэнтаў);

— павышэнне ізі, інфляцыя, беспрацоўе, стан эканомікі — 15 працэнтаў; — тое, што нас прызналі

змяншэння набраных галасоў: — распаўсюджванне беларускай мовы — 29 працэнтаў; — парушэнне сувязей з іншымі краінамі былога СССР («самежным» гандляваць з Камароўскі сталі пярэвы прамовіцы тавар, а «сярод астатніх катэгорыяў іпнаты большасць скардзіла на парушэнне сямейных, сяброўскіх і іншых бытавых сувязей» — 20 працэнтаў); — павышэнне ізі, інфляцыя, беспрацоўе, стан эканомікі — 15 працэнтаў; — тое, што нас прызналі

змяншэння набраных галасоў: — распаўсюджванне беларускай мовы — 29 працэнтаў; — парушэнне сувязей з іншымі краінамі былога СССР («самежным» гандляваць з Камароўскі сталі пярэвы прамовіцы тавар, а «сярод астатніх катэгорыяў іпнаты большасць скардзіла на парушэнне сямейных, сяброўскіх і іншых бытавых сувязей» — 20 працэнтаў); — павышэнне ізі, інфляцыя, беспрацоўе, стан эканомікі — 15 працэнтаў; — тое, што нас прызналі

змяншэння набраных галасоў: — распаўсюджванне беларускай мовы — 29 працэнтаў; — парушэнне сувязей з іншымі краінамі былога СССР («самежным» гандляваць з Камароўскі сталі пярэвы прамовіцы тавар, а «сярод астатніх катэгорыяў іпнаты большасць скардзіла на парушэнне сямейных, сяброўскіх і іншых бытавых сувязей» — 20 працэнтаў); — павышэнне ізі, інфляцыя, беспрацоўе, стан эканомікі — 15 працэнтаў; — тое, што нас прызналі

змяншэння набраных галасоў: — распаўсюджванне беларускай мовы — 29 працэнтаў; — парушэнне сувязей з іншымі краінамі былога СССР («самежным» гандляваць з Камароўскі сталі пярэвы прамовіцы тавар, а «сярод астатніх катэгорыяў іпнаты большасць скардзіла на парушэнне сямейных, сяброўскіх і іншых бытавых сувязей» — 20 працэнтаў); — павышэнне ізі, інфляцыя, беспрацоўе, стан эканомікі — 15 працэнтаў; — тое, што нас прызналі

Рыхтуй дзверы летам

Абавязнае дзяверы — гэта і ўмяшчэнне, і гукаізаляцыя, і нават упрыгожванне (мал. 1 унізе).

Перш чым распачаць абавязнае, трэба нарыхтаваць усё неабходнае: драматін або скуражэнік, пластава вату (3,0—3,5 кг) або паралон, будаўнічыя (50 г) і мезлэныя цвікі з дэкаратыўнай галоўкай (100—150 г).

Затым дзверы знімаюць з пэтал

